

lijk' wordt door mij gebruikt in de ruime betekenis van 'onwettig' en 'immoreel'.

De voorbeelden zijn ontleend aan een negental werken.¹⁰ Zeven ervan vertegenwoordigen het genre hervertelling: (1) een vertaling uit het Duits van een wijd verbreid boekje van de opwekkings-theoloog en piëtistische predikant Christian Gottlob Barth (1799-1862); (2) een kinderbijbel van de hand van de Zuid-Afrikaanse predikant John Murray (1826-1882) die te Utrecht studeerde en beïnvloed was door de spiritualiteit van het Réveil;¹¹ (3) de Bijbel voor de jeugd van de godsdienstonderwijzer-evangelist Eduard Gerdes (1821-1898); (4) de door ds. Johannes Hendrikus Donner (1824-1903) gepubliceerde bijbelse geschiedenis van een anoniem schrijfster (Donners anonyma);¹² (5) de kinderbijbel van de ethische theoloog dr. Johannes Hermanus Gunning J.Hz. (1858-1940); (6) een uit het Engels vertaald boekje van Edith Ralph;¹³ (7) de kinderbijbel van de Zuid-Afrikaanse predikant Andrew McGregor (1829-1918) die te Utrecht studeerde.¹⁴ Twee zijn bedoeld als handleiding bij het lezen van de Bijbel of de voorbereiding van de hervertelling: (1) de Nederlandse bewerking van een Duits handboek door de predikanten Lodewijk Hendrik Frederik Creutzberg (1830-1893) en Karel Frederik Creutzberg (1840-1911); (2) de vertaling uit het Engels van de gids voor het zondagsschoolonderwijs van Emily E. Deedes. In de negen genoemde geschriften komen niet alle voorbeelden aan bod. Het zal van geval tot geval gesignaleerd worden. Alle voorbeelden worden ingeleid met een saillant bijbelfragment uit de Statenvertaling.¹⁵ Voor alle duidelijkheid wijs ik er nog op dat het artikel primair gewijd is aan de *inhoud* van de Bijbel en aan de wijze waarop die 'vertaald' wordt. Pedagogische vragen worden aan het slot slechts zijdelings aangeroerd.

Vijf voorbeelden van 'onzedelijke' bijbelverhalen gezien door de bril van het Réveil

1. En hij [Noach] dronk van dien wijn, en werd dronken; en hij ontblootte zich in het midden zijner tente. (Gen. 9:21)

Het aangehaalde vers komt uit Genesis 9:20-27. De naaktheid van de dronken Noach werd gesignaleerd door zijn zoon Cham. Die stelde zijn broers daarvan op de hoogte. Zonder te kijken bedekten zij de naaktheid van hun vader. Noach vervloekte Kanaän (Cham) en zegende de twee anderen.

Voor Murray illustreert de geschiedenis dat het hart van de mens ook na de zondvloed 'boos en zondig' is. De gedragingen

damse Réveil. Over sociale lagen en familierelaties in de lange negentiende eeuw (1815-1914)', in: F. van Lieburg (red.), *Opwekking van de natie. Het protestantse Réveil in Nederland*, (Hilversum 2012), pp. 11-62 (pp. 13-14).

¹⁰ Voor verdere gegevens zie de lijst aan het slot van dit artikel. Zij worden geciteerd door middel van de auteursnaam.

¹¹ Zie voor hem V. Brümmer, *Vroom of regsinnig? Teologie in die NG Kerk*, Welling-ton 2013 (register s.v.). Voor Murray als auteur van de kinderbijbel zie C. Houtman, 'Drie negentiende-eeuwse kinderbijbels "uitgelicht"', *Met Andere Woorden* 11/1 (2011), 14-23 (pp. 16-19).

¹² C. Houtman, 'Een kinderbijbel uit het milieu van de Afscheiding', *Historisch Tijdschrift GKN* 21 (2011), 21-30.

¹³ Het boek met een beschrijving van de bijbelse geschiedenis van Genesis-Jozua is vertaald door Christine Dusseau (1851-1937). Zie C. Houtman, 'Verscholen achter voornaam of initialen. Over vrouwelijke pseudonimen en bijbelse prentenboeken', *Boekenpost* 128, 21 (2013), 48-50.

¹⁴ Zie voor hem *Suid-Afrikaanse Biografiese Woordenboek*, III, (Kaapstad 1977), p. 606.

¹⁵ Ontleend aan een negentiende-eeuwse versie van de Statenbijbel: *Bijbel, bevat-*